

EBERUNO

Kirisi de malaikanɔla 1:1-2:18

Kirisi de Musala 3:1-4:13

Kirisi de Haruna buri sa'orinɔla 4:14-7:28

Kirisi sa'orikɛna deńla 8:1-10:39

Ò Luda náani ke 11:1-12:25

Lédammanaa 13:1-13:25

Luda Né de malaikanɔla

¹ Luda yã ò ó dizinɔne yã káaku annabino gai gèn baaakɔ zénɔ gũn dasi, ² ama à yã òwere a Né gai gorɔ kpede díkñanɔn sà. Né pì gáin Luda andunia kèo, à dítè kū àkū mé anigɔ pó sïnda píンki vĩ. ³ Àkū mé à Luda gakuri tékena ū, à de a kunna ū sánsán. Àkū mé à pó sïnda píンki kúna kū a yã'ona gbänao. Durunnano këmmana gbéra à vùtè musu Luda zɔkɔde ɔplai. ⁴ Lákū tó kū à blée pì de malaikanɔ póla nà, lén a zɔkɔ deńla le. ⁵ Luda yã dí ò malaika kené yã yá?

Ma Néme n ū, ma n i gbâra,

Kesɔ:

Manigɔ de a De ū,

anigɔ de ma Né ū.

⁶ Kū Luda tò a dauduù sù andunia gũn à pì:

A malaikanɔ donyï kene ñ píンki.

⁷ Malaikanɔ yã musu à pì:

Adì a zìrino li ũ ū,

a zìkerino sɔ tévura ū.

⁸ A Né yã musu sɔ à pì:

Luda, ïnígɔ vutèna kiblegbaaa gorɔ sïnda píンkimɛ, ndigɔ n kíkego kúna yãzede ū.

9 Ñ ye yāmanakēnaai, n zā vānikēna gu.
Abire yāi Luda, n Luda, n ka kín,
à pōnna pīsimma de n gbēnōla.

10 Ò pì dɔ:
Dikiri, n andunia zīni pètē zaa káaku,
musu bi n ɔzīme.

11 Ñ píni ni gētē, ama īnigō kun.
Oni zī kū lán pókasa bà,
12 īni n koko lán uta bà,
īni n lite lán pókasa bà.

Mōkōn sō, n kuuna dīgō dokōnō,
n gōrō lakana vīro.

13 À yā dí ò malaika kenē yā yá?

Ñ vute ma ɔplai
ari màgō n iiberēnō kenne n tīntin ū.

14 Malaikanō bi nini zīkerinōmē n píni. Luda dì n
zī de ò kpá gbē kū oni surabana lenōime.

2

Surabana zōkō

1 Abire yāi ò yāpura kū o mà kū ɔplapla gíngin,
de òsun kē zéaro yāi. **2** Zaakū yā kū Luda dītē
malaikanō gāi bi tilasimē, akū ò fīnaa bò gbē kū ò
gì mai ò pānenōne a zéa, **3** tó ódi surabana zōkō pì
yā da sōro, óni bo yá? Surabana yā pìi bò Dikiri
kīnaamē, akū gbē kū ò mānō yāpura kpàawere.
4 Luda èra à yāpura kpà yā pìia kū sèedanō kū
yābonsarenō kū daboyā dasi kēnanō kū a Nini gba
kū à kpàateteñnenō a poyenyīnaaa.

Yesu gōna bisasiri ù lán ó bà

5 Adi ke malaikanōn Luda andunia zia kū ótēni a
yā o nàñne n ɔíro. **6** À kú Luda yān gukea ò pì:

Bón bisāsiri ū kū a yā dīgō dōnguu?

Bón a ū kū ndì laakari dōaa?

⁷ N a kè kīana malaikanō fēte,
n a kà kpatan kū gakurio kū bērēeo,

⁸ n tò pō sīnda píンki mìi nàtēne.

Kū Luda tò pō sīnda píンki mìi nàtēne, adi a ke tó minatēnanēe sariro. Tera lán dí bà, ódi e kū pō sīnda píンki mìi nàtēne gīlaro, ⁹ ama o è kū Yesun ò téa. Luda a kīa malaikanō ari gorō pla, de Luda gbēkē gūn à ga gbē sīnda píンki gēnē ū, akū à a kà kpatan kū gakurio kū bērēeo ga wari kū à kè yāi.

¹⁰ Lákū pō sīnda píンki bò Luda kīnaa nà, akūsō pō sīnda píンki de a pō ū, kū à ye à gē kū gbēnō dasi a gakuri gūn a néno ū, à kō sì kāao à gbē kū à surabana zé bónne papa warikēnaa gūn. ¹¹ Gbē kū ò gī Luda gbēnō ū kū gbē kū àdi n kē Luda gbēnō ūo, n píンki de dokōnōmē. Abire yāi n sísina a gbēnō ū dì a wé'i kūro. ¹² À pì:

Mani n tó bo ma gbēnō té,

mani n sáabu kpá kōkakaranaa gūn.

¹³ À pì dō:

Mani a náani kē.

À pì dō:

Makūmē la kū né kū Luda kpàmanō.

¹⁴ Zaakū né pīnō bi bisāsirinōmē, akāa se à gō bisāsiri ū lán n bā, de à ga à Ibilisi kū àdi su kū gao kakate, ¹⁵ à gbē kū òtēn vīna kē gane òtēn zō ble ari n wēndi lēnnō bo. ¹⁶ Yāpura gūn malaikanō àtēn o dām̄maro, Ibrahī burinōmē. ¹⁷ À kō sìo à gō lán a dakūnanō bā yā sīnda píンki gūn, de à gō

Sa'oriki sùrude náanide ũ Luda zĩ gũn, gbẽnõ du-runna kútekebõ ũ dɔ. ¹⁸ Lákũ à wari kè à yɔogwanaa fɔ nà, ani fɔ à gbẽ kũ òtени ñ yɔ ò ñ gwano faaba ke.

3

Yesu de Musala

¹ Abire yãi ma gbẽnõ, ákõnõ kũ Luda á sísi a su a kínaanõ, à laasun lé Yesu kũ Luda a zì Sa'oriki kũ o zeo ũa. ² Náanideme Luda kũ à a ðitene lákũ Musa de nà Luda ñnn. ³ Lákũ ñnkaterii bëerée ðigõ de ñnla nà, len Yesu gakuri zɔkɔ de Musa póla le. ⁴ Ón sïnda píñki a kàteri vĩ, akûsõ pó sïnda píñki Kàterin Luda ũ. ⁵ Luda ñn zíkéri náaniden Musa ũ, yã kũ Luda ni o sèedademe. ⁶ Kirisi sõ bede pì néme. Luda a ñn nàne a zí. Ókõnõmè ñn pì ũ, tó ó kpé òtén tâmaa kũ ó vĩ lé gbẽ kũ kù gbânao.

Luda gbẽnõ kámmaboki

⁷ Abire yãi lákũ Luda Nini ò nà:
 Tó a Luda kòtoo mà gbâra,
⁸ àsun sãgbâna ke lákũ á dizinõ kè nàro,
 kũ ò ma le ò ma gwa góro kũ ò bò ma kpé gbárannan.
⁹ Bee kũ ò ma yâkenanõ è wè bupla,
 ò ma le ò ma gwa gwe, ò ma gbâna lé gwà.
¹⁰ Akũ ma pɔ fè gbẽ pìnõi,
 ma pì gbẽ sâsânânanõmè ñ ũ,
 odi ma zénõ dɔro.
¹¹ Akũ ma la dà ma pɔfè gûn ma pì,
 oni gẽ ma kámmabokinlo fá.
¹² Ma gbẽnõ, à laakari ke á gbẽke súngõ swè
 vâni ludanaanikenasari vĩ ari à gé këo Luda
 Wèndidearo. ¹³ Gu kũ àdi dɔ kũ adì pi Gbâra

píンki, àgõ lé dakõa, de durunna sún á gbẽke sãte à sãgbãna kûro yãi. ¹⁴ Zaakû Kirisi gbënon ó ũ, gó náani kû ó vĩ zaa káaku kûna gbänagbâna ari a léa.

¹⁵ Lákû ò ò nà:

Tó a a kòtoo mà gbâra,
àsun sãgbãna ke lákû á dizinô kè nà
gôrõ kû ò bò ma kpero.

¹⁶ Dínôn gbẽ kû ò Luda kòtoo mà ò bò a kpêno ũ, gó adi ke gbẽ kû Musa ní bóté Misilano baasiroo?

¹⁷ Dínôn Luda pç fènyí ari wè bupla, gó adi ke gbẽ kû ò durunna kè, ní gèe gò katena gbáranna gûnno baasiroo? ¹⁸ Dínôn à la dàñne kû oni gẽ a kámmabokinlo, gó adi ke gbẽ kû ò gì a yã maino baasiroo? ¹⁹ O è kû odi le ò gènlo ní ludanaanikënasari yãi.

4

¹ Zaakû gëna kámmabokin kû Luda a lé sè kpé kun, ò laakari ke, de ó gbẽke sún kurairo. ² Zaakû o baaru nna mà lán ní bàme, ama yã kû ò mà pìi àre vîñnero, kû odi ma kû ludanaanikënaoro yãi. ³ Ókõnô kû o yã pìi sìno, odi gẽ kámmaboki pìn. Mókõnô sô Luda pì:

Ma la dà kû pçfõo ma pì,
oni gẽ ma kámmabokinlo,

À yã bire ò bee kû à a zí mìi dè zaa anduni-akatena gôrõ, ⁴ zaakû ò gôrõ supplade yã ò Luda yân gukea ò pì, gôrõ supplade zí Luda kámma bò kû zí kû à kèeo píンki. ⁵ O mà tera à pì, oni gẽ a kámmabokinlo. ⁶ Zaakû gbẽ kû ò baaru nna pìi mà zaa káakuno dí gènlo, kû odi síro yãi, akû a gënaa gò gbẽ pândenõne. ⁷ Akû Luda èra à gôrõ ke díté dô odi

pi Gbāra, abire gbēra a gì kè akū à Dauda gbà lé, à ò lákú ò ò nà tera:
 Tó a a kòtoo mà gbāra,
 àsun sāgbāna kero.

⁸ Tó Yosua gè kūníwo kámmaboki pìn yā, de Luda dí gorō pānde yā o kpékpéro. ⁹ Àkū mé à tò kámmaboki gò Luda gbēnō pó ū. ¹⁰ Zaakū gbē kū à gè Luda kámmabokin kámma bò kū a ziomé, lákú Luda kámma bò kū a zio nà. ¹¹ Tó lemé, ò wé tā ò gè kámmaboki pìn, de ó gbéke sún gí Luda yā mai, à fu lán ní bàro yāi. ¹² Luda yā bēne, akūssō à gbāna, a lé nna de fēnēda kpa plaplala. Adi ní zō à gē nèsēe gūn ari ninin, àdi gē mèpēpékérēkin ari wá bórōgōn, àdi laasun kū nèse yāo gwagwa. ¹³ Luda pōkēna ke utenānero, a ke kpáne guiro. Luda kū óni ó yānō séte ò one dì pó sīnda píンki e ari a bia.

Yesu de sa'orikinla

¹⁴ Zaakū ó sa'oriki zōkō kū ludambé wékōa ari Luda kīnaa vī Luda Né Yesu ū, ògō zé kū o sè yā kūna gíngin. ¹⁵ Zaakū ó sa'oriki vī kū ani fō à ó wēnda dō ó gbānasarikē gūn. Ò a yò ò gwà lán ó bà yā sīnda píンki gūn, adi durunna kero. ¹⁶ Abire yāi ò na Luda Gbékékennneri kíblegbaai kū swéeo kpatēna, de à ó wé gwa à gbéke kewere a gorōa.

5

¹ Òdi sa'oriki sīnda píンki sé gbēnō téme, òdi a dite ní wéde ū Luda kīnaa, àgō gba kpáa, àgō a gbagbaíne ní durunnano yāi. ² Ani fō à kē kū gbē kū ò sàtē ní dōnasarikē gūnnō busēbusē, zaakū àpii kú kū gbānasarikēome se. ³ Abire yāi séde à sa o a zīda

durunna yā musu, lákū àdi o gbē kparanō pō musu nà dō. ⁴ Gbēke dì a zīda ká kpataa pìi gūnlo. Luda mé àdi a ká, lákū à Haruna kàn nà.

⁵ Len se Kirisi dí a zīda ká sa'oriki kpataa gūnlo, Luda mé à a kàn à pì:

Ma Némé n ū,
gbāran ma n i.

⁶ À pì Luda yān gukea dō:

Inigō de sa'ori ū gōrō sīnda píンki lán Melekizedeki bà.

⁷ Gōrō kū Yesu kú andunia gūn à adua kè kū wíki gbānao kū wé'io, à kúte kè Luda kū ani f5 à a sí gaaane, akū Luda a yā mà, kū àdi a yā da yāi.

⁸ Bee kū a Ludanekeo, à mìnatená Ludané dàda a warikēnaa gūn. ⁹⁻¹⁰ Kū mana pèkereá à làka, Luda a kà sa'oriki ū lán Melekizedeki bà, akū à gò surabana kū àdi lákaro boki ū gbē kū òdi a yā manoné ní píンki.

Laakarikēna funaai

¹¹ Yā bire musu ó yā vī dasi ò oárε, ama a boköténa zī'ūmε, zaakū adì yā dōrō dō likaro.

¹² Ákōnō kū a giì kén lán dí bà, à mana àgō de yādannérinō ūmε, ama ari tera á kpé kú ò era ò Luda yā kū òdi dada gbē dufunoné daáre dō. Y5'i mé à kō sì kááo, adi ká à yūku pō blero. ¹³ Zaakū yōmiri sīnda píンki bi néme, adi ká à oze dōkōnē kū oplaoro.

¹⁴ Yūku s5, gbē kàsara kū ò dónε kèonō pómε. Ò a mana dōna kōnε kū a vānioo dàda.

6

¹ Abire yāi ò Kirisi yādannena káakuponō kpá kpe, ò gé are ari ò gō gbē pèkereenanō ū. Adi ke óni era ògō yātākpaténa díno gbè sísi dōnlo: Kpelina yā gènōnε, ludanaanikēnaa, ² da'ite yādadanaa,

ɔnammanaa, gènɔ vuna ke zia yākpatēkenaa. ³ Tó Luda wè, óni yā birenɔ kpá kpado ò gé are. ⁴ Zaakū tó gbē wé kè, à Luda gba lè, a baka kú Luda Nini gūmmɛ, ⁵ tó à Luda yā kū andunia kū àtèn su gbānao í kè, à a nna dì ⁶ tó à fùa, zé kun kū à era à nèse lite doro, zaakū àtèn Luda Né pá lía dōmɛ, àtèn wé'i daa gupuraamɛ. ⁷ Tó legū ten ma zítɛ gèn baaakɔ̀ àtèn mótsɔ le, akū à pó kū à àre vĩ búbarinɔnɛ bùte, Luda dì arubarika dan. ⁸ Tó à lè kū lèkaraaoo bùte sɔ, à ginaamɛ, à zà kū lèkennennaoro. Ani mì dɛ kū téome.

⁹ Ákɔnɔ sɔ ma gbē yenýidənɔ, bee kū o ò le, ó laakari kpatēna á yā musu kū á kú kū yā mana kū ò bò surabana zé gūnnɔ. ¹⁰ Luda dì yā ke a zéa, á yākènanɔ kū yenýí kū á vĩ kāaoo ni sāaguro, zaakū a kpányí kè a gbénɔnɛ, akūsɔ á kpé àtèn ke. ¹¹ Ó ye á baadi gɔ̄ ania vĩ le ari a léa, de ásun sika ke pó kū á wé dɔi yā musuro. ¹² Ásun ma'ã kero. À gbē kū òtèn Luda náani ke kū mènào òtèn pó kū Luda a lé sè lenɔ ágba sé.

Lé kū Luda sè sika vĩro

¹³ Gɔrɔ kū Luda ten lé sé Ibrahīnɛ, kū gbēke kun deala à sí kāaoro, a yāin à sì kū a kunnaao ¹⁴ à pìnɛ, áni arubarika daagu yāpura à tó a buri karanɛ. ¹⁵ Ibrahī mèna fɔ̄, akū à pó kū Luda a lé sènɛe lè. ¹⁶ Òdi la da kū gbē kū à deńla tóome. Ladana mé àdi tó ò yā yāpura dɔ̄, akūsɔ àdi lèkpakɔ́ana kékɔáñnɛ. ¹⁷ Luda ye à mó gbē kū a lésena ni gɔ̄ ní pó ūnɔnɛ swáswa kū a lé litena vĩro, akū à sì kū a kunnaao. ¹⁸ Lemɛ yā mèn pla kun kū à litena vĩro, Luda ni fɔ̄ à ékɛ to a musuro. Yā pìnɔ teni ókɔnɔ kū o nainɔ gba

swè manamana, de ò tāmaa kū ó wé dōi kε sika
sari. ¹⁹ Ó tāmaa bire vī ó wèndibadōbo ū. À náani
vī, akūsō à gbāna, àdi gē kúoo Luda kúkia lābure kpε,
²⁰ gu kū Yesu gínake à gèn ó yāi, à gò sa'oriki ū ari
gɔrɔ sǐnda píンki lán Melékizedeki bà.

7

Sa'oriki Melékizedeki

¹ Melékizedekimε Salemu kína ū yā, Luda Musude sa'oriimε. Gɔrɔ kū Ibrahī zìlì blè kínancà àtēn su, akū Melékizedeki gèe à dàale, à sa mana òne, ² akū Ibrahī aruzeké kū àtēn suo píンki kuride kpàa. Melékizedeki tó pìi pì, yāzede kína. Abire gbera Salemu kína bire pì, aafia kína. ³ À de kū dao kū dizinɔ vīro, a wèndi naana ke mìdēna vīro. À bò lán Luda Né bàme, sa'oriin a ū gɔrɔ sǐnda píンki.

⁴ À gwa lákū à zɔkɔ nà. Ó dizi káaku Ibrahī aruzeké kū à sète zìllan kuride kpàa. ⁵ Musa doka dítε Levi buri kū ò de sa'ori ūnɔne, ò pó kuride sí n̄ Isaraila dakenɔa, bee kū n̄ Ibrahī burikeo. ⁶ Melékizedeki bi Levi burinlo. Bee kū abireo à Ibrahī pónɔ kuride sì, à sa mana ò Ibrahī kū Luda lé sènεεnε. ⁷ Sikaa sari gbē kū à sa mana ò gbēnε zɔkɔ de gbē kū à sa mana ònεla. ⁸ Sa'ori kū òdi pó kuride sí pìnɔ bi gbē kū òdi ganɔmε. Melékizedeki sɔ, gbē kū ò pì àdigɔ kun gɔrɔ sǐnda píンkin a ū. ⁹⁻¹⁰ Gɔrɔ kū Melékizedeki gèe à dà Ibrahīlε, odi Levi i kòro, à kú a dizi de Ibrahī wógbammε. Abire yāi oni fɔ ò pi sé, gɔrɔ kū Ibrahī pó kuride pìi kpà, Levi buri kū òdi pó kuride kpámmanɔ mé ò kpà.

Yesu de lán Melékizedeki bà

¹¹ Levi buri sa'orii pìñomé doka kū Musa kpà Isarailanoa zíni ū. Tó oni fɔ ò tó gbēnɔ gɔ̄ papana, onigɔ̄ sa'ori pānde ni vĩ lán Melékizedeki bà doro, sé Haruna buri sa'ori gâa. ¹² Tó sa'orinɔ lítε, séde doka lítε. ¹³ Gbē kū ò yã birenɔ ò a musu bi Isaraila buri kū a gbéké dí sa'ona zí ke zikiromé. ¹⁴ Zaakū ó dɔ̄ sánsân kū ó Dikiri bò Yuda buri gúmmé. Ódi ma kū Musa sa'ona yã ò buri pìi musuro. ¹⁵ Yã kū yã pì wé bòn dí: Sa'ori pānde bò lán Melékizedeki bà. ¹⁶ A gɔ̄na sa'ori ū bi doka ke buriké yánlo. A wèndi kū àdi lákaro gbâna yâime. ¹⁷ Zaakū ò pì:

Ínigɔ̄ de sa'ori ū gɔ̄rɔ̄ sînda píñki Melékizedeki gâñ. ¹⁸ Ó doka kū à kun yã pìi kpà kpado, kū à gbânarô, akûsɔ̄ à kun póke ūro. ¹⁹ Zaakū doka pì dí tó gbéké gɔ̄ papanaro. Akû tâmaa kū à sâna zé bòwérε, kū o nao Ludai.

²⁰ Abire gbêra Luda dí abirekû ke ladanaa sariro. Gbê kparanɔ̄ gɔ̄ sa'orinɔ̄ ū ladanaa sarime, ²¹ ama Yesu gɔ̄ sa'ori ū kû ladanaao, kû Luda pîne: Dikiri la dà ani lé sukparo, à pì anigɔ̄ de sa'ori ū gɔ̄rɔ̄ sînda píñki.

²² Ladanaa pì yâi Yesumé zenkpékε ū kû Luda bàka kunna kûnwo dufu de a zîla. ²³ Abire gbêra sa'orinɔ̄ dasi yã, zaakû ga dì tó ògɔ̄ kû ní zí gûn gɔ̄rɔ̄ sînda píñkiro. ²⁴ Ama kû Yesu kun gɔ̄rɔ̄ sînda píñki yâi, a sa'orikenaa gèneblena vîro. ²⁵ Abire yâi ani fɔ à gbê kû òdi na Ludai kû a gbânaonɔ̄ sura ba mámmam, zaakû à kun gɔ̄rɔ̄ sînda píñki de àgɔ̄ kútε kεññé Ludane.

²⁶ Sa'orikî bire takâ mé à kɔ̄ sì kûoo. A kunna adona. À yã vâni ke gbâsî vîro. Luda a kékôa kû durunnakerinɔ̄, à a sè à tào musu ari a kînaa. ²⁷ A

bàka kú kū sa'ona lákū gu dìgō dō nàò lán sa'oriki kparanɔ báro. Gbē pìnɔ dì sa o ní zǐda durunnanɔ yāi kū ní gbēnɔ pónɔ dō. Àkāa sõ, à ò gèn domε, kū à a zǐda kpà. ²⁸ Musa doka dì gbēnɔ ká sa'orikinɔ ū ní gbānasarikε gūmmε, ama kū Luda sì kū a kunnaao doka pì ditenaa gbéra, akū à a Né kū à gɔ̀ papana ari gɔrɔ sǐnda píンki kàn.

8

Yesume ó Sa'oriki u

¹ Yā kū ótēn o mìn dí: Ó sa'oriki bire taka vĩ vutena kíblegbaaa musu Luda zɔ́kɔ́de ɔplai. ² Ádi zǐ ke Ludakukia, bizakuta yāpura kū Dikiri dòn, adi ke pó kū bisásirinɔ dònlo. ³ Zaakū suna kū gbanɔ kū sa'onaao yāin òdi sa'oriki sǐnda píンki kái, à mana àpii gɔ̀ pó vĩ à kpá se. ⁴ Tó à kú andunia gūn, anigō de sa'ori ūro, zaakū sa'ori kū òdi su kū gbanɔ lákū doka dìte nàñɔ kun kò. ⁵ Zǐ kū ótēn ke bi pó kū à kú musu takamε, a ninimε. Abire yāi kū Musa ye à bizakuta dō, Luda pìne à laakari ke à pó kū a a taka mònε kpi musu ke lákū à de nà píンki. ⁶ Yesu mé à Luda bàka kunna kūoo yâkεkeri ū. Zaakū Luda bàka kunna kūoo pì de a bàka kunna kūñwo zǐla, zǐ kū ò dàñe de sa'oriki pìnɔ pólā. Luda bàka kunna kūoo pì lésena de a zǐla dō. ⁷ Tó Luda bàka kunna kūñwo zǐ pì papanamε yā, de a plade zé vĩro. ⁸ Kū Dikiri Isarailanɔ taari lè à pì:

A gɔrɔ ten su kū mani ma bàka
kunna kū Isarailanɔ kū Yudanɔ dufu kε.
⁹ Anigō de lán ma bàka kunna kū ní dizinɔ
gɔrɔ kū ma ní kū ní ɔa ma ní bótε Misila báro.
Zaakū odi ze kū ma bàka kunna kūñwoooro,

akũ ma ñ tón.

¹⁰ Ma bàka kunna kũ Isarailano gorõ birenõ gbera
yân dí:

Mani ma dokayâno dañne ñ nèsen,

mani kẽ ñ swèea.

Manigõ de ñ Luda û,

onigõ de ma gbëno û.

¹¹ Ñ gbëke ni yã dada a dakenero,

ñ gbëke ni ma dõna da a gbënero,

zaakũ ñ píンki nigõ ma dõme,

né fiti gbë zökõ ñ píンki.

¹² Mani sùru ke kúñwo kũ ñ taarinõ,

mani ñ durunnano yã da doro.

¹³ Kû Luda bàka kunna kúñwo dufu pì yã ò, à a
káakupo zîbò. Pó kû à zîkû à bùsa, a kpana gui zâro.

9

Luda bàka kunna kúñwo zî sa'onaa

¹ Luda bàka kunna kúñwo káaku donyï zé vĩ kû Ludakuki kû à kû zîteo. ² Fitila kû teburu kû òdi burodi kâtea Ludaneeo kú kpéda kû òdi pi gu kû à kû adonan. ³ Kpéné kû òdi pi Ludakuki pì kû lábure plade kpë. ⁴ A gûnn turaretitikpataki kû ò pì kû wuraao kun kû Luda bàka kunna kúñwo àkpati kû wura kúteá mâmmamwo. Wura lo kû mana kú a gûn kû àkpatii pì gûn kû Haruna gó kû à lá bòtô pàao kû Luda yâditeña gbë anlonõo.

⁵ Àkpatii pì musu kerubu gakuridenõn kû durun-nakëmmakila. Pó pîno bokotena dodo gorõn díro.

⁶ Ñ katena le gûn, sa'orino dìgõ gë kpéda gûn gëñ baaakõ ò ñ sa'ona zî ke. ⁷ Sa'oriki mé àdi gë kpéné wè do gëñ do, aküsõ àdi gë aru sariro. Àdi aru

pì fāfā a zīda durunna yāi kū a gbēnō pō kū ò kē dōnasarike gūnwo. ⁸ Luda Nini tēn mōwērē, gōrō kū kpé káaku pì kun, Ludakuki zé wēnaro. ⁹ Abirekū tēn yā lēkōawērē kū tera yāo à pì, pō kū donyīrii dì Luda gbanō kū sa'opō kū àdi kpāanō dì fō à a nēse dane dokōnō swásvaro. ¹⁰ Yā ditenaa pīnō bi mèbarayāmē. Pōble kū pōminaao kū gbābona buri sīnda pínkio yāmē. Ò dite ari zé dufu gōrō gō kāmē.

Luda bāka kunna kūnō dufu sa'onaa

¹¹ Akū Kirisi sù yā mana kū à kà tera sa'oriki ū. À gē bizakuta kū à zōkō akūsō à papana de a káakupōla gūn, kū bisāsiri mé à dōro, andunia díkīna pón sōro. ¹² Adi gē Ludakukin kū blē ke zù aruoro, à gē kū a zīda aruo gēn dome, à gbēnō bōo ari gōrō sīnda pínsi. ¹³ Zaakū òdi blē aru kū zūsa aruo kū zùnunu kū ò kpāta túbuo fāfā gbē kū ò gbāsīnōa ò gbā booñne, ¹⁴ oni Kirisi pō o dō yā? À a zīda kpā Luda mamberu sari kū Nini kū àdigō kun gōrō sīnda pínsi gbānao. A aru dì ó swē pípiwērē bona yā pā kēkena pīnō gūn, de ò zī kē Luda Wēndidēnē.

¹⁵ Abire yāi Kirisi mé à Luda bāka kunna kūnō dufu yākēkeri ū, de gbē kū Luda n̄ sīsinō wēndi kū àdi lákaro kū à a lē sē le yāi. À gā de à n̄ bo, à taari kū ò kē Luda bāka kunna kūnō káakupō yā musunō kēmīma. ¹⁶ Tó ò ye ò zī kē gbē légbēditenaaa, sé ògō dō sānsān kū ade gā, ¹⁷ zaakū ga gberan légbēe dīgō gbāna vī. Tó légbēditeri kpé bēnē, légbē dīgō gbānarō. ¹⁸ Abire yāin odi Luda bāka kunna kūnō káakupō pì sa kē aru sariro. ¹⁹ Kū Musa doka yāditenano ò gbē sīnda pínsi wāra, à sākā

tēra zónzon kū sèssōvlāoo sè à zò zùsané bòrō kū blèkofīni aru kū ò yàkate kū íooa, à fâfâ Musa dokaa kū gbēnō dō ní píni 20 à pì, Luda bâka kunna kūnwo arun gwe, kū à dîteáre à kūna. 21 Len Musa aru fâfâ bizakutaa kū sa'ona zîkebōnō dō píni. 22 Doka gûn aru mé àdi gbâ bo pô daside píkiné. Aruköténaa sari durunna këmmana kunlo.

Kirisi a zîda kpà sa'opô ù durunna mìdëna yái

23 Zaaku à kô siò ò gbâ bo pô kû ò kú ludambé taka pìnñé lán abire bà, sa'opô kû à de abirekûla kô sì kû ludambé pô pìnñ. 24 Zaaku Kirisi dí gë Ludakuki taka kû bisâsiri bònlo, à gë a yâpuran ludambemé, gu kû à kun tera ó Zékünwode ù Luda are. 25 Sa'oriki dì gë Ludakukin kû pôkâde aruo wë kû wëeo, ama Kirisi dí gë de à a zîda kpá gën baaakô yâiro. 26 Tó adi ke lero, de àtén warì ke gën baaakô zaa anduniakatena góro. Yâpura gûn à sù gën dome góro kû andunia kâ a kákia sà, à a zîda kpà sa'opô ù, de à durunna mì dëo. 27 Luda dîte bisâsirine à ga gën do, gbasa à yâkpate ke kâao, 28 len Kirisi a zîda kpà gën do lë, à gbēnō durunna dì a mìa dasi. Ani era à su a gën pladeo, adi ke durunna yâin doro, de à gbë kû ní wé dòinô sura ba yâimé.

10

1 Musa doka bi yâ mana kû àtén su takamé, adi ke yâ pìnlo. Abire yâi sa dokñò pì ona gën baaakô wë kû wëeo dì fñ à gbë kû òtén na Ludainô ke papana zikiro. 2 Tó sa pì onaa gbâ bò donyîrinñé gën do ari góro sînda pínkime yâ, de ní kù gbâna, ò a onaa tò.

³ Yāpura gūn sa'ona pì mē àdigō gbēnō durunna yā dōngu wè kū wèeo. ⁴ Zaakū zusa kū blèkofinoo aru dì fō à durunna kēmma zikiro. ⁵ Abire yāi kū Kirisi tēn su andunia gūn, à pì Ludane:

N ye sa'opō ke gbairo,
akū n bisāsiri mē kēmene.
⁶ Sa'opō kū òdi ká tēn à té kū
kū sa'opō kū òdi o durunna yā musuo
dì kánguro.

⁷ Akū ma pì: Makūmē la!
Lákū ò kē takadan ma yā musu nà
ma su n poyenyīna kēmē, Luda.

⁸ Káaku gīa à pì, sa'ona kū gbao kū sa kū òdi ká tēn à té kū sa kū òdi o durunna yā musuo dì ká Ludaguro, à yeiro, bee kū doka mē à dīte. ⁹ Akū à pì, akāame dí, a su a poyenyīna kēmē. À a káakupō kpà kpado a plade ditēna yāi. ¹⁰ Luda poyenyīnaa pì kēnaa gūn Yesu Kirisi a zīda kpà sa'opō ū gèn do, à tò ó kú adona Luda gbēnō ū.

¹¹ Gōrō sīnda pínki sa'orinō dīgō kú n̄ zī gūmmē, ògō sa dokōnō kū àdi fō à durunna kēmma zikiro o gèn baaakō. ¹² Kirisi sō, à sa ò durunna yā musu gèn dome ari gōrō sīnda pínki, akū à gēe à vùtē Luda oplai. ¹³ Zaa gōrō kū à kú gwe, àten dā Luda a iberēnō keare a tīntin ū. ¹⁴ Zaakū sa'ona gèn do pìi gūn, à tò gbē kū à gbà bònēnō gō papana ari gōrō sīnda pínki. ¹⁵ Luda Nini èra àten yā pì owere dō à pì:

¹⁶ Ma bàka kunna kūnwo gōrō birenō gbera yān dí:
Mani ma dokayānō dañne n̄ nēsēe gūn,
mani kē n̄ swēea.

17 Akū gbasa à pì:

Mani n̄ durunna kū n̄ taarin̄o yā da doro.

18 Lákū à n̄ durunna kèm̄ma nà, sa'ona n̄ yāi zé vī doro.

Ò na Ludai

19 Abire yāi ma gbēn̄o, kū Yesu aru gbānao ó gēna Ludakukin zé vī kū swēeo kpatena. **20** À wēndi zé dufu bòwēre a mèe gāi à gē kūoo lābure kpē ari Ludakukia. **21** Lákū ó sa'ori zōkō vī nà Luda ɔnkūri ū, **22** ò na Ludai kū nēse doo kū a nāanikēna sikaasario kū swē kū ò pípi ò taari laasun bò a gūnwo kū mè kū ò a zú ò kū í swáswoo. **23** Ògō tāmaa kū o zeo kūna gíngin, zaakū Luda a lé sè, akūsō à nāani vī. **24** Ò laakari dōkōa, ò té kákōgu yenyī kū yāmanakēnaao yā musu. **25** Òsun pā kpá ó kōkakaranaai lákū gbēken̄o dì ke nāro. Ò lé dakōa, atēnsa lákū a è Dikiri sugorō ten ká kāni nà.

26 Tó o yāpura mà o dō, tó o gi ótēn durunna kε, sa'ona kū ani durunna kēwá kun doro. **27** Pó kū à gōwēre mé à de ògō wé dō yākpatei ū kū swēkēnguo kū té gbāna kū ani Luda iberēn̄o kakateo. **28** Ódi gbē kū à ḡi Musa doka dai dε a wé gwanaa sari gbēn̄o pla ke aakō sēedakpanaa musu. **29** Tó gbē gēsēe pēte Luda Néa, akū à Luda bàka kunna kūnwo aru kū à gbà bōare gya bò, akū à Nini Gbēkēkenn̄eri sōsō, àgō dō kū a wētāmma nigō zōkō de abirekūla manamana. **30** Zaakū ó yā díkīna òri dō à pì, akāa mé áni fīna boóm̄ma, akāa mē áni fīna boón̄e. Ò pì dō, Dikiri ni yākpate kε kū a gbēn̄o. **31** Yā pāsīm̄e, tó n̄ lētē n̄ da Luda Wēndide ū.

³² À laasun lé á kunna yāa. Á wékënaa gbëra a warì fì á ñsi zökë kanaa gùn. ³³ Zíkeno à òdi á sòsò, òdi á wé tâ pari gùn. Zíkeno adì ze kù gbë kù ótèni wé tâ lènò. ³⁴ A purusunano wënda dò. Kù ò á póno siáwa, a we kù pønnao, zaakù á dò kù á aruzekë mana kù anigò kun gorò sìnda píñki vî. ³⁵ Abire yái àsun tó á wòrògò kù à àre vñáre zökë gëteáwaro. ³⁶ Séde àgò mena vî de à pò kù Luda a lé sè le a pøyenyinakënaa gbëra.

³⁷ Zaakù à gò fítimè, ani gi kero, kù gbë kù àtèn su ni kipa.

³⁸ Gbë mana nigò kun ma náani kù àtèn ke yái, ama tó à èra kpe, ma pò nigò nnaro.

³⁹ Gbë kù òdi boru kù kpeò ò n zida kakatenon ó ūro. Gbë kù ò Luda náani kè ò surabanaa lènon ó ū.

11

Gbë kákunò ludanaanikënaa

¹ Ludanaanikënaamè tâmaa kunna Luda kïnaa sikaa sari ū, yâ kù òdi wé sialero sina yâpura ū.
² Gbë kákunò ludanaanikëna mé à tò Luda n sáabu kpà.

³ Ó ludanaanikëna mé à tò ó dò kù a yâ'ona mé à andunia kâte. Pò kù òdi wé sialeron à pò kù òdi wé sialè kèo.

⁴ Habilà ludanaanikëna mé à tò a sa'ona Luda a mana de Kainu pòla. A ludanaanikëna yâin Luda a sáabu kpà, à a dìte gbë mana ū, akù à a gba sì. Bee kù à gâ, ó kpé ótèni a yâ ma Luda náani kù à këe pì yâi.

⁵ Ènòku ludanaanikëna mé à tò Luda a sè, de àsun garo yái. Odi a e doro, kù Luda a sè bona andunia gùn yái. Ari Luda gò a sé, à a sáabu kpà, à pì a yâi

kàagu. ⁶ Gbẽke yã dì ká Ludagu a náanikënaa sariro. Séde gbẽ kũ àtén nai sí kũ à kun aküsõ àdi fína bo a ki wéterinõne.

⁷ Kũ Luda lé dà Nuhua yã kũ odi e yáro musu, akũ à Luda náani kè, à a yã mà, à gó'ite kè, à a ñondeno sura bào. A ludanaanikëna mé à tò yã vùte andunia, aküsõ Luda tò yã bò kääo nna a náani kũ à këe pì yái.

⁸ Kũ Luda Ibrahî sisi de à gé bùsu kũ áni kpáá àgõ vĩ gûn, akũ Ibrahî Luda náani kè, à Luda yã pì mà. À bò be, bee kũ à gu kũ àtén gën pì dřro. ⁹ À Luda náani kè, akũ à be pëte bizakuta ú bùsu kũ Luda a lé sènëe pì gûn nibo ú. Len Isaaku kũ Yakubuo dø, zaakú Luda lésenaa pì gô ñ pó ümë. ¹⁰ Zaakú wëte kũ Luda kàtë à bò a zíni petenaan Ibrahî wé døi.

¹¹ Sara ludanaanikëna mé à tò à zé lè à nò sì, bee kũ paramë, aküsõ à zí kù, zaakú à dõ kũ Luda kũ à lé sèare náani vĩ. ¹² Bee kũ à zí kù, gôgbẽ mèn do pì buri kè dasi lán susunenõ ke ísirale bùsu'atë bà, oni fô ò a lé dřro.

¹³ Gbẽ pìno gâga ñ píngki ñ ludanaanikënaa gûn, pô kũ à a lé sènnêno lenaa sari. Ò è zà dire ò gbânake kpài. Ò pì, nibo bòasunõme ñ ú zítëa la. ¹⁴ Gbẽ kũ òdi o lenõ ten mwere kũ òténí ñ zída bùsu ni dëmë. ¹⁵ Tó bùsu kũ ò bòn begen òtén kë yã, de ò zé lè ò èra ò tà gwe. ¹⁶ Ama bùsu kũ a mana de abirekúlan òténí a ni dë, àkũ ludambe pô ú. Abire yái tó ò Luda sisi ñ Luda ú, àdi këne wé'iyá úro, zaakú à wéra kàtë ñ pô ú.

¹⁷⁻¹⁸ Kũ Luda Ibrahî yò à gwà, akũ Ibrahî Luda náani kè, à Isaaku kpà sa'opõ ú. Luda lé sènë yã à pì, Isaaku burinõn onigõ piñne a burinõ ú. Bee

kū abireo à zè kū a né mèn do pì kpanaaao. ¹⁹ À sì kū Luda gbāna ni fɔ à gènɔ vu bona gan, akū à de lákū ò pì à èra à Isaaku lè bona gan bà. ²⁰ Isaaku Luda náani kè, akū à sa'ole kè Yakubu kū Isauone. ²¹ Kū Yakubu kú ga léi, akū à Luda náani kè, à sa'ole kè Yusufu nénɔne, akū à gbāna lè a góoa à donyī kè. ²² Kū Yusufu kà gana, akū à Luda náani kè, à Isarailanɔ bona Misila yã ò kū lákū oni ke kū a gèwao nà.

²³ Musa de kū a dao Luda náani kè, akū ò a ùtε ari mɔ aakɔ a inaa gbéra, kū ò è a àlesi mana yái. Odi vĩna kε doka kū Firi'auna dítenero. ²⁴ Kū Musa kè zɔkɔ, akū à Luda náani kè, à gí ò a sísi Firi'auna nénɔgbẽ né ū. ²⁵ À sì ò a wé tā kū Luda gbẽnɔ de kunna kū pɔnnao durunna gún gorɔ plala. ²⁶ À dítε kū wé'i kū òdi daŕma Kirisi yái de Misila aruzekela, zaakū ziakpezí láadan a wé kúa. ²⁷ A ludanaanikēna mé à tò à bò Misila, adi vĩna kε Firi'auna pɔfenero, à zè gíngin lákū à Luda kū òdi e kū wéoro èe bà. ²⁸ A ludanaanikēna mé à tò à Vĩla dikpe dítε kū aru mamana kpé lé gbìlao, de gbédéri sún ḥ na ní daudunɔaro yái. ²⁹ Isarailanɔ Luda náani kè, ò bikù Isira Tëraa lán zítε kori bà. Kū Misilanɔ yɔa le, akū í dàńla. ³⁰ Isarailanɔ Luda náani kè, ò ták ò ò lika Yerikoi ari gorɔ supplα, akū a bñi kòte. ³¹ Karua Rahabu Luda náani kè, à gu'asirigwarinɔ dítε à n gwá manamana, akū adi kakatε kū ludayádarisarinɔoro.

³² Mani pi dera dɔɔ? Mani zé le mà Gidion yã oro ke Baraki ke Samusi ke Yefeta ke Dauda ke Samueli ke annabino. ³³ Ò Luda náani kè, akū ò zìi blè kínanoa, ò yã gɔ̄gɔ gbẽnɔne a zéa, ò lé kū Luda

sè́nne gbèe lè, ò músuno lé nàkõa, ³⁴ ò té pásí dè, ò bò féneda léi, ò gbâna lè ní gbânasariké gûn, ò pásí kû zìi gûn, ò pè buri pânde zìkarinõa, ³⁵ ò nɔgbëno né gènõ fùtè bona gan ò kpàrmá. Ò mèe ũ ní gbëkenõa, akû ò gì ò ní gbaré, de ò vu bona gan ò bo mana yái. ³⁶ Ò ní gbëkenõ fobò, ò ní gbë kû flàao. Ò mòo kà ní gbëkenõa, ò ní ká kpésiran. ³⁷ Ò ní pápa kû gbèeo ò ní dède, ò ní zôkôrè pla kû sàkasakao, ò ní dède kû fénedao. Ò kurè sâ bára kû blè bárao dana. Ò gò kori, ò ní wé tâ, ò wari dòrmá. ³⁸ Andunia kunna dí kô sí kûnworo. Ò likaralikara sèn kû kpi musuno, ò kû gbèwëenõn kû tònwëenõ. ³⁹ Bee kû Luda gbë pînõ sáabu kpà ní píni a náani kû ò kë yái, odi pó kû à a lé sènne lero, ⁴⁰ Luda gïnake à dítè, ò gwena mana le de ní pôla, de òsungô papana ó sariro.

12

Luda a gbëno totonaa

¹ Abire yái ókõno se, lákû sèedadeno diwái nà lè, ò o kpá pó kû òdi kpáwerenoi kû durunna kû àdi ó kakûn aragao píni, ò bàkpakûsûna kû Luda dítewere lè kû menao. ² Ò wé pé Yesua kû à bò kû ó ludanaanikena zéo akûsõ à zé píi kë papana. À gana líaa fì, adi a wé'iyâ daro pønna kû à ditenane lena yái, akû à gèc à vùtè Luda kíblegba ɔplai. ³ À laasun lé a yää, lákû à mena fì kû durunnakeri kû ò ibere bire takâ kâaonõo, de àsun kpasa á nèse yakaro yái. ⁴ Zaakû á ɔsikana kû durunnaoo gûn, àdi ze a gi ari a ge a gaoro. ⁵ Nèseyidakûna yâ kû ò óare lán néno bà sâágún yâ? Ò pì:

Ma né, tó Dikiri teni n toto, ñsun dite pāro.

Tó à kpàkënyí, ñsun tó n kã garo.

⁶ Zaakú gbë kú Dikiri yeiin àdi toto,
àdi wé tã gbë kú à sì a né ūa.

⁷ À wétàmma dite totona ū. Luda mé àtén abirekú kékáré, kú a néñon á ū yái. Né ke kun kú a de ni gí à a totoi yá? ⁸ Tó adi á toto lán a né kparanò báro, á de a néñon úro, yìgisarinenon á ū. ⁹ Ó deno vĩ andunia la kú ò ó toto, akú o n yá mà. Lákú à de le nà, ò mi nate ó De kú à kú musu de abirekúla ògjí kun. ¹⁰ Ó deno ó toto gorò pla pó ū n ɔndò lén. Luda dì ó toto ó karana yáime, de ó kunna le àgô adona lán a bà. ¹¹ Totona ke pønna vĩ a goraro, sé pøsira, ama gbë kú totonaa pi n kékénò dì a gbè le zá bona mana kú aafiao ū.

¹² Abire yái à á o kú ò gò dòáinò kú á gbá kú ò gò terereno gba gbâna, ¹³ à zé sé súsu, de ákõnò kú átén tɔɔtènò sún kakùnlo, ò gò kú aafiaao.

¹⁴ À wète àgô nna kú gbë sïnda pínkio, á kunna gò adona, zaakú tó gbë kunna adonaro, ani Dikiri ero. ¹⁵ À laakari kε, á gbëke sún kura Luda gbëkekennenaai à gò gõnnna ū á té, à wari dò gbëñò dasi à n yakaro. ¹⁶ Á gbëke súngò de pâpâkéri ke ludayâdarisari ū lán Isau báro. Á a daudukezé yìla pó gën do blena yái. ¹⁷ Á dò kú à sa'ole wète a dea zâ, akú Luda gïne. Bee kú à wète kú wé'io, adi zé le à yá kú à kë litero.

Luda bâka kunna kúñwo zî kú a dufuo

¹⁸ Adi ke Sinai kpi kú oni fò ò o naaan a nairo, kú àtén té kú, à gusira vĩ kú gu bùgubuguuo kú zàga'íao ¹⁹ kú kâkâki yïsãmpanaao kú Luda kòto

gbānao. Kū Isarailanɔ kòtoo pìi mà, ò kúte kène ò pì, àsun yāke oíne doro, ²⁰ zaakū oni yā kū à dítéñne díkīna fōro à pì: Bee pókāde mé à nà kpi pìia, ò pápa kū gbèeo ò dε. ²¹ Luda kipanaa pì bi vīna yāmε manamana ari Musa pì, vīna a kū, áten lukaluka.

²² Ama a na Zaiɔ kpīi kū Luda Wèndide wéte Yurusalemu kū à kú musuo kū a malaika dasidasi kū ò kakarana gwēnɔ ²³ kū daudu kū n̄ t̄ kēna gwēnɔ kōkakaranaao kū Luda kū à de gbē sīnda píni yākpatekeri uto kū gyāwān gbē mana kū ò gò papananɔ ²⁴ kū Yesu kū à de Luda bàka kunna kūñwo dufu yākēkeri uto kū a aru fāfāna kū áten yā mana o de Habila pólao.

²⁵ À laakari kε, àsun gí yā'orii pì yā mairo. Lákū gbē kū ò gí Luda lédamma mai zīte lanɔ dí boro nà, ókōnɔ se, lákū Luda ten lé dawá zaa musu, tó o kpe línε, oni ó pó o dɔ yá? ²⁶ A kòto zīte lùkaluka yā, akū à lé sè à pì, áni gu lukaluka gèn do dɔ, adi kε zīte adonlo, kū musuome sà. ²⁷ Kū à pì, gèn do dɔ, abirekū ten piwērē Luda pókēna kū ani lukaluka pìnɔ ni gē zélame, de pó kū àdi lukaronɔ le àgō kun. ²⁸ Abire yāi lákū ótēn kpata kū àdi yīgāro ble nà, ò Luda sáabu kpá, ògō donyī kene lákū à yei nà, ògō mi natēne vīnakēnanee gún. ²⁹ Zaakū ó Luda bi té kū àdi kūñmame.

13

Lédammanaa

¹ À wé tā àgō gbēkε vī kū kō. ² À laakari dɔ nibɔkūnaaa, zaakū len gbēkenɔ malaikanɔ yàrii kε dōnaa sari le. ³ À tó gbē kū ò n̄ ká kpésira gūnnɔ yā dɔágū, lákū á kú kūñwo kpésiran bà, kū gbē

kū òtēn wé tāmmano, lákū ákōnōmē òtēn wé tāáwa bà. ⁴ Baadi gō nōsena da yā bērēde ū. Ósun ní wútēki gbásí kpáro, zaakū Luda ni yākpate kε kū zinakerino kū pāpākerino. ⁵ Yena ḥgōi sún doáre arero. À ze kū pō kū á vīo, zaakū Luda pì:

Mani n tónlo,
mani pā kpányī zikiro.

⁶ Abire yāi odì kùgbāna kε ò pi:
Dikirime ma kpanyīri ū,
vīna ni ma kūro.
Bón bisāsiri ni fō à kēmēnēe?

Sa yāpura onaa

⁷ À tó á don'arede kū ò Luda yā òárenō yā dōágú. À ní kunna tāasi ká ari a léa, á Luda náani kε lán ní bà. ⁸ Yesu Kirisi dokōnō gīa kū gbārao ari gōrō sīnda pínki. ⁹ Àsun tó ò á sāte kū yā nibō dasi dannenancoro. À mana ó swè gbāna le Luda gbēkε gūn, adi kε sa'opōble kū àdi àre ke kε gbē kū ò zēonōneronlo. ¹⁰ Bizakuta sa'orinō zé vī ò sa'oki kū ó vī pōble blero. ¹¹ Sa'oriki dì gē Ludakukin kū pōkāde aruo durunnanō kēmmana yāi, akū òdi a gē kpata bùra kpe. ¹² Abire yāi Yesu gā wēte kpe se, à gbà bò gbēnōne kū a zīda aruo. ¹³ Ó bo ò gē a kīnaa bùra kpe, wé'i ó kū kāao se. ¹⁴ Zaakū ó wēte kū anigō kun vī laro, wēte kū àtēn sun ó wé dōi. ¹⁵ Abire yāi ògō Luda sáabu kpá lakanaa sari kū Yesu gbānao ó sa'ona ū. Gba kū a sīsirino dì suon gwe. ¹⁶ À laakari dō yāmanakēna kū kōgbēkēnaaoa. Sa bire takā ona mé àdi ká Ludagu. ¹⁷ À á don'aredenō yā ma, à mì nateñne, de ò le ò zī kε kū pōnnao, zaakū ò de gbē

kū oni n̄ zī yā baba Ludaneno ū. Tó òten zī ke kū lésuruo, ani àre keárero.

Lézammanaa

¹⁸ À adua kewere. Yāke teni ó swè vīro, odìgō ye ògō kú ó dòrōa yā sīnda píンki gūn. ¹⁹ Ma wé keáwa à adua kēmēne, atēnsa mà le mà su á kia likalika.

²⁰ Luda aafiade kū ó Dikiri Yesu fùtē bona gan sādāriki ū a bàka kunna kūoo gōrō sīnda píンki aru gāi, ²¹ à á keke kū mana píンkio, de à a poyenyīna ke, à yā kū à kàagu ke ó gūn Yesu Kirisi gāi. Àkū mé à gakuri vī gōrō sīnda píンki, aami.

²² Ma gbēno, ma wé kēáwa, àgō lēdamma yā pì kūna kū mēnao, zaakū takada kū ma kēáre zōkōro.

²³ Àgō dō kū ò ó gbē do Timōti gbàre. Tó à kà la tera, óni su á gwa lēele. ²⁴ À fō kpá á don'aredenōa n̄ píンki kū Luda gbēno píンki. Itali bùsudenō fō kpàáwa.

²⁵ Luda gbēke keáre á píンki.

**Luda yā takada kū Bisā yāo
Portions of the Holy Bible in the Busa language of
Nigeria**

copyright © 2005 SIM International

Language: Bisā (Busa)

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

8631d380-7d17-5581-abf9-174814e8ccc3